

PRIM. DR BOŽENA GROSMAN

(22. VII 1903 — 4. XI 1987)

Na ljubljanskom groblju Žale oprostili smo se 5. XI 1987. god. od prim. dr Božene Grosman, partizanske lekarke Vide, značajne organizatorke slovenačkog dečjeg zdravstva.

Rođena je u Ljutomeru 22. VII 1903. god. u kulturnoj i narodno-svesnoj slovenačkoj rodbini. Posle mature u Gimnaziji u Mariboru, upi-

Prim. dr Božena Grosman

sala se radi studija medicine na Medicinski fakultet u Beču, gde je bila promovisana 1929. god. Posle završenog staža u Bolnici u Ljubljani, radila je kao sekundarni lekar na različitim odelenjima u istoj bolnici i time osvojila široko medicinsko znanje. Ljubav prema deci je uticala na njezinu odluku da specijalizira pedijatriju. Put ju je vodio u Frankfurt, Berlin i Beč, gde je usavršavala stečeno znanje.

Po povratku u domovinu je radila u Dečijoj bolnici u Ljubljani do septembra 1943. god.

Kada je Nemačka napala Jugoslaviju 1941. god., dr Božena Grosman se javila na poziv Komunističke partije Slovenije kao dobrovoljka, a već u julu 1941. god. radi kao aktivan član terenskog odbora Oslobođilne fronte Slovenije. Septembra 1943. god. otišla je u partizane i kao iskusna lekarka preuzima vođenje Spodnjeg Hrastnika, konspirativnog bolničkog odeljenja Centralne slovenačke vojne partizanske bolnice u Kočevskem Rogu.

U proleće 1944. god. je saradivala u projektiranju i gradnji partizanskog porodilišta, jedinstvene ustanove takvog tipa u istoriji partizanskog ratovanja uopšte.

U istoriji partizanskog saniteta ime dr Božene Grosman uvek će se povezivati sa partizanskim porodilištem u Kočevskom Rogu, gde je bilo rođeno 53 novorođenčadi. Deca su bila u tom porodilištu iako u teškim prilikama izvrsno negovana i sva prirodno hranjena

Majkama — partizankama i njihovoj novorođenčadi osigurala je potrebnu zaštitu, zdravlje i mnogima živote, jer je partizansko ratovanje bilo osobito teško za trudne partizanke i njihovu decu.

Danas su u Kočevskom Rogu samo ostatci porodilišta, prekriveni mladikovinom, a žene, koje su se tamo porađale u onom strašnom vremenu i njihova deca, danas odrasli ljudi, neće nikad zaboraviti partizansku lekarku Vidu.

Krajem 1944. god. radila je kao upravnik Jugoslovenskog partizanskog dečjeg doma u Gravini kod Barija u oslobođenoj Italiji, do decembra 1944. god., kad je preuzela u oslobođenom Splitu vođenje Internog odeljenja Splitske bolnice. Na njezinoj brizi bila su i deca u dvanaest dečjih domova „Zbega”. Njezinu ljubav prema deci privlačila je mogućnost da se susretne sa nekoliko stotina prestrašene, izmučene i gladne dece, koju su partizani spasili od okupatora i doveli u Split, i da im majčinski pomogne.

Velika ljubav za rad, hrabrost u pobeđivanju teškoća, predanost zadacima prave slovenačke dečje lekarke, ljubav prema deci i spartanska strogost prema sebi, bili su saputnici njenog rada i osigurači uspeha u iznimno teškim uslovima neuobičajenih vojnih prilika, gladi i oskudovanja, kako je to bilo u NOR.

Posle oslobođenja preuzela je mnoge odgovorne zadatke.

U god. 1945. 1947. zadužena je da vodi brigu o zdravstvenoj zaštiti dece u Mariboru. Do god. 1950. je načelnik Odeljenja za zaštitu majke i deteta u Ministarstvu narodnog zdravlja SR Slovenije. Posle rada na Dečjoj klinici Medicinskog fakulteta u Ljubljani, preuzima vođenje Dečjeg odeljenja Otorinolaringološke klinike istog Fakulteta od 1952. do 1962. god.

Kao umirovljenik posvećuje svoje vreme proučavanju istorije zdravstvene kulture u Sloveniji a osobito partizanskog saniteta. Saraduje u skupljanju i obrađivanju materiala o partizanskim lekarima i drugim sanitetnim radnicima, koje je objavljen u gradivu o slovenačkom partizanskom sanitetu.

Dr Božena Grosman je pisac knjiga: „Nekoč je bilo” i „Partizanska zdravica.”

Bila je rezervni sanitetski kapetan i nosilac mnogih visokih vojnih i državnih odlikovanja. Bila je član i počasni član Udruženja pedijatarata Jugoslavije, Slovenskega zdravniškega društva i Znanstvenega društva za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije.

U sećanju pedijatarata i partizanskih drugova ostaje lik prim. dr Božene Grosman kao trajan uzor žene velikog optimizma, neiscrpane životne snage, ljubavi za rad i nesalomljive upornosti pri susretu sa teškoćama. Ostaje nam i kao uzor velikog branioca prava sve dece.

Prof. dr Zora STRITAR — KONJAJEV.

DR MR FARM. ZDENKA SEMELIĆ — KESTERČANEK

(7. XI 1890 — 8. VII 1987)

Među prominentnim članovima Znanstvenog društva za povijest zdravstvene kulture Hrvatske prof. dr Vladimirom Bazalom i prof. dr Jurajem Koerblerom, koji su nas napustili sredinom god. 1987., je i dr mr farm. Zdenka Semelić — Kesterčanek, koja je umrla 8. VII 1987. god.

Dr mr farm. Zdenka Semelić-Kesterčanek

u Dubrovniku. Poput njih i ona je umrla u dubokoj starosti od 97 godina.

Rođena je 7. XI 1890 god. u Dubravi zagrebačkoj. Gimnazijske nauke završila je u Realnoj gimnaziji u Zagrebu 1909. god. Studij farmacije pohađa u Beču, koji, nakon dvogodišnje prakse u ljekarni mr farm. Bruna Vouka u Zagrebu, završava 1914. god. God. 1917. nastavlja nauke na Sveučilištu u Lozani (Faculté des sciences, Université de Lausanne) u Švicarskoj; završava ih postignutim doktoratom (Docteur es sciences) na osnovi dizertacije iz organske kemije koju je pod naslovom: *Syntese von Azoxinen und Thiazinen der Naphtalinreihe* izradila kod prof. dr